

На нашу думку, конкретні методи і прийоми, які використовуються під час ухвалення і реалізації рішень в умовах ризику, значною мірою залежать від специфіки підприємницької діяльності, прийнятої стратегії досягнення поставленої мети і конкретної ситуації. Проте, практично у всіх випадках за зниження ризиків потрібно платити. Тому завдання управління ризиками повинно бути інтегровано в процес управління підприємством. Під час цього важливо не тільки здійснювати управління ризиками, але й постійно проводити моніторинг ринкової ситуації, процесів, що відбуваються в різних підрозділах компанії з метою виявлення нових, неврахованих раніше ризиків і процесів бізнесу, періодично оцінювати результати і переглядати заходи та засоби управління ризиками.

Для визначення дійсного стану економічної безпеки підприємств в будь-який момент пропонується використання наступних ключових елементів процедури його ідентифікації:

– критеріїв економічної безпеки – реальних статистичних показників, за якими здійснюється оцінка стану економіки країни з точки зору забезпечення її сталого розвитку;

– індикаторів економічної безпеки – реальних статистичних показників розвитку економіки країни, які найбільш повно характеризують явища та тенденції;

– опимальних значень індикаторів – інтервалу величин, у межах яких створюються найбільш сприятливі умови для відтворювальних процесів в економіці;

– порогових значень індикаторів – кількісних величин, порушення яких викликає несприятливі тенденції в економіці;

– граничних значень індикаторів – кількісних величин, порушення яких викликає загрозливі процеси в економіці;

– складових економічної безпеки: макроекономічних, фінансових, зовнішньоекономічних, інвестиційних, енергетичних, виробничих, демографічних, соціальних, продовольчих безпек.

УДК 330.14.01

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Кисіль С.В., здобувач (УкрДАЗТ)

В сучасних умовах провідну роль у системі суспільного поділу праці відіграє інтелектуальна, творча діяльність, яка перетворюється на

визначальну силу формування та розвитку людської цивілізації.

Інтелектуальна діяльність – одна з форм життєдіяльності людини, сутнісна основа процесу створення інтелектуального капіталу, найпотужніша рушійна сила розвитку людської цивілізації. Вона спирається на сукупність досягнень науки, культури, традиції та духовні цінності, накопичені людством протягом тисячоліть.

Інтелектуальна діяльність несе в собі ще два важливих аспекти: у її процесі відбувається відтворення персоніфікованого інтелектуального капіталу та інтелектуальний розвиток особистості, які виступають найважливішими мотиваційними факторами трудової діяльності.

У сучасній економічній літературі можна виокремити такі визначення сутності інтелектуального капіталу:

1. Це сукупність знань усіх працівників компанії, що забезпечують її конкурентоспроможність (Т.Стюарт).

2. Це формалізований і зафіксований інтелектуальний матеріал, що використовується для виробництва більш цінного майна (Д.Клейн, Л.Прусак).

3. Це сукупні знання, якими володіє організація в особі своїх співробітників, а також у вигляді методологій, патентів, архітектури і взаємозв'язків (Д.Даффі).

4. Це сукупність законних прав суб'єкта на результати його творчої діяльності, його природних і набутих інтелектуальних здібностей, навичок, нагромаджених ним баз знань і корисних відносин з іншими суб'єктами (С.Леонт'єв).

5. Це термін для позначень нематеріальних активів, без яких компанія не може тепер існувати (Б.Брукінг).

Узагальнюючи вищесказане, можна зазначити, що інтелектуальний капітал – це накопичена у процесі інтелектуальної діяльності сукупність знань, досвіду, навичок, творчості, здібностей, взаємовідносин, що мають економічну цінність і використовуються у процесі виробництва та обміну з метою отримання доходу.

На думку відомого американського дослідника Т.Стюарта, у структурі інтелектуального капіталу можна виокремити людський, структурний та споживчий капітал.

Аналізуючи структуру інтелектуального капіталу, вчений звертає особливу увагу на необхідність дотримання оптимального балансу між його складовими та недопущення гіпертрофованого розвитку його окремих елементів. Найважливішим напрямом діяльності фірми, спрямованої на підвищення його ефективності, є створення умов для творчої

інтелектуальної праці її працівників. У процесі творчої інтелектуальної діяльності відбувається відтворення персоніфікованого інтелектуального капіталу, і саме це відтворення виступає серйозним мотиваційним чинником.

Інтелектуальні послуги виступають чинником формування й ефективного використання структурного капіталу фірми, у складі якого клієнтський (клієнтська база) та організаційний капітал як систематизована і формалізована компетентність компанії плюс системи, що підсилюють її творчу ефективність, а також організаційні можливості, спрямовані на створення продукту і вартості.

Інтелектуальні послуги – це професійні, персоніфіковані, індивідуалізовані чисті послуги, ресурсну основу та зміст яких складають спеціальні (професійні) знання і інформація, а результатом виступають вигоди споживача (індивідуума, фірм, суспільства) від їх засвоєння і використання в особистих, організаційних, підприємницьких, економічних, соціальних, духовних та ін. цілях.

Таким чином, в останні роки особливого значення набувають дослідження інтелектуального капіталу як запоруки ефективного функціонування сучасного підприємства. Зростає роль інтелектуальних послуг, і тому для підвищення їх ефективності та встановлення їх адекватної оцінки ми маємо, в першу чергу, дослідити та оцінити інтелектуальний капітал підприємства.

УДК 336.144.2:656.2

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Козир О. М., заступник начальника Південної залізниці з економічних питань

Фінансове планування – це можливість передбачати цілі підприємства, оцінити результати майбутньої діяльності і визначити необхідні ресурси для досягнення мети.

Фінансове планування є системою довгострокових, поточних і оперативних планів. У довгостроковому плані визначають основні фінансові показники і дають фінансову оцінку змін в діяльності підприємства та його підрозділів в стратегічній перспективі. У поточному плані забезпечується ув'язка всіх розділів плану з фінансовими ресурсами. Оперативні фінансові плани безпосередньо пов'язані з поточною діяльністю і включають складання і виконання платіжного балансу.

Основними задачами фінансового планування на залізничному транспорті є:

1. Забезпечення нормального відтворювального процесу необхідними джерелами фінансування;

2. Гарантія виконання зобов'язань залізниць перед бюджетом та позабюджетними фондами, банками та іншими кредиторами.

3. Виявлення резервів та мобілізація ресурсів з метою ефективного використання прибутку та інших доходів, включаючи й позареалізаційні.

4. Контроль за фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю залізниць.

Актуальність вдосконалення фінансового планування на підприємствах залізничного транспорту обумовлена вимогами ринкової системи господарювання, необхідністю реконструкції об'єктів матеріально-технічної бази залізничного транспорту і реформуванням галузі.

На сучасному етапі розвитку залізничного транспорту вдосконалення фінансового планування пов'язане з реалізацією стратегічних підходів в плануванні і впровадженням бюджетування.

Використання стратегічного підходу в плановій діяльності залізничного транспорту направлено на забезпечення його стабільного розвитку, тому стратегічний фінансовий план повинен визначати найважливіші показники, пропорції та темпи розширеного відтворення, оскільки він є головною формою реалізації цільових установок, стратегії інвестицій та передбачуваних накопичень.

Впровадження бюджетування в діяльність підприємств залізничного транспорту дозволить: поліпшити фінансові результати на основі управління прибутком і витратами; раціонально розподіляти і використовувати ресурси, оптимізувати експлуатаційні витрати; підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень; узгоджувати, координувати дії окремих структурних підрозділів та залізниць в цілому, а також напрямків діяльності всього залізничного транспортного комплексу для досягнення поставлених стратегічних цілей та завдань.

Основна перевага застосування бюджетування полягає у тому, що бюджет є одночасно інструментом як планування, так і контролю. На початку періоду діяльності бюджет – це план або норматив, а в кінці періоду діяльності він слугує засобом контролю за допомогою якого можна оцінити ефективність вжитих заходів і прийняти управлінські рішення щодо вдосконалення діяльності в майбутньому.

В цілому удосконалення фінансового планування на залізничному транспорті сприятиме ефективному використанню